

РАБОТНИКЪ

(LE TRAVAILLEUR)

ОРГАНЪ НА БЪЛГАРСКАТА СОЦИАЛЪ-ДЕМОКРАТИЧЕСКА ПАРТИЯ.

ЦѢНА:

3 мѣс. 1 л. 25 ст., 6 м. 2 л. 50, 1 г. 5 л.

Въ странство: 7 лева.

10 стотинки всѣки номеръ

ВСИЧКО, ЩО СЕ ОТНАСЯ ДО ВѢСТНИКА, СЕ ИСПРАЩА

ДО РЕДАКТОРА Н. ХР. ГАБРОВСКИ.

ТЪРНОВО.

АБониранието става:

Търново, у редактора

и Шуменъ, печатница „Основа“.

Къмъ дружинитѣ.

Поканватъ се всички дружини на българската социалъ-демократическа партия да се произнесатъ и пратятъ на Общия Съвѣтъ на партията най-късно до 19-и мого своитѣ мнѣния върху следующото:

1) върху въпроса за испращане на въ международния Социалистически Конгресъ, който ще заседава въ Августъ м. г. въ Цюрихъ, представителство отъ българската социалъ-демократическа партия;

2) върху въпроситѣ, които Конгресъ ще разисква;

3) Какви въпроси трябва да представятъ на Конгресъ делегатитѣ на българската социалъ-демократическа партия.

Общия Съвѣтъ.

ЗНАЧЕНИЕТО НА ПОЛИТИЧЕСКАТА БОРБА.

Крайната цѣль на социалистическото движение е една и съща навсякъде и а всички народи. Да се преобърнатъ въ производството, на раздѣлната и на насладението отъ частна въ общественна собственост и днешното стогово производство въ социалистическо, което се управлява отъ обществото и служи за удовлетворение на потребитѣ му—къмъ това се стремятъ всички социалети въ свѣта. Това е основното искане и на Българската социалъ-демократическа партия. Къмъ днешното капиталистическо общество се приговоряватъ и зрѣятъ нужнитѣ условия за освобождението на цѣлото човѣчество отъ всичкитѣ видове на робството на експлоатацията.

Но какъ може да стане това и кой може да извърши тоя общественъ преработъ? Има ли въ обществото такава угнетена класа, която да иска замѣняването на сегашната робска наредба въ социалистическа? Да, има такава класа—това сѫ работницитѣ. Тѣ сѫ предпоставени на експлоатацията и на угнетението и заради това тѣ иматъ интересъ да се турятъ край на сегашната наредба, отъ която произтичатъ всички нещастия. Самото развитие на капиталистическото производство създава, уго-

лѣмява, организира и дисциплинира работницитѣ за борба противъ условията на тѣхното съществуване. „Отъ всички класи, които противостоятъ на буржуазията, само пролетариата е положението си е дѣйствително революционно класъ. Всички други класи—заплатчинитѣ, дребнитѣ търговци и землевладѣлци—пропадатъ отъ развитието на едрата промишленостъ, а пълъ пролетариата именно отъ нея се и създава“. Следователно, той е повиканъ отъ историята да извърши зрѣлюция въ обществото превратъ.

Освобождението на работницитѣ е дѣло на самитѣ работници, дѣло на тѣхната освободителна борба. Тая борба протича презъ разни степени на развитието.

Най-напредъ работницитѣ не разбиратъ своитѣ классови интереси, тѣ се борятъ отдѣлно само противъ своитѣ господари-експлоататори, за подобрѣние на своето економическо положение, безъ да мислятъ за премахването на самата общественна наредба. Тѣй напримѣръ, тѣ напуцатъ работата, правятъ стачки съ цѣль да принудятъ господаритѣ да имъ увеличатъ заплатата, или да имъ намалятъ работното време. При това, тѣ дѣлятъ господаритѣ на лоши и на добри. Лошитѣ господари пѣдятъ безъ време работницитѣ си, не имъ плащатъ редовно, отнасятъ се грубо съ тѣхъ, или пъкъ ги претоварятъ съ извънредна работа. А добритѣ господари, напротивъ, даватъ имъ работа, плащатъ имъ по-редовно заплатата и се отнасятъ по-деликатно съ тѣхъ. Тѣй си мислятъ и тѣй разсѣждаватъ работницитѣ, които не разбиратъ положението си и пѣматъ классово съзнание. Тѣ се оплакватъ и негодуватъ само противъ лошитѣ господари, а не противъ господаритѣ изобщо, като класа, която живѣе отъ заграбването на тѣхния трудъ.

Но когато отъ опитъ узнаватъ, че лошитѣ и добритѣ господари сѫ отъ една и съща порода експлоататори—възлизатъ въ разни кожи, които живѣятъ отъ тѣхния гърбъ; когато съзнаватъ своето унижено положение и разбератъ какъ може то да се подобри, тогава работницитѣ захващатъ да се сдружаватъ и да се борятъ противъ господаритѣ, като отдѣлна класа. Тогава всичкитѣ господари ставатъ лоши въ тѣхнитѣ очи. Тая борба се води на пазара, въ фабрикитѣ и въ работилницитѣ и тя има чисто економически характеръ: да противодѣйствува и да намали експлоатацията. На тая степен на развитието си, работницитѣ още не разбиратъ каква тѣсна свързка съществува между економическата и

политическата борба. Тѣ още поддържатъ господаритѣ въ политиката. Въ изборитѣ тѣ вѣрватъ като опашка подиръ тѣхъ и ги избиратъ за свои представители и защитници въ Народното Събрание, въ Окрѣжнитѣ и Общински Съвѣти.

Но господаритѣ, биле тѣ консерватори или либерали, като станатъ дѣлутати или кметове, не само че не се стараятъ да защитятъ правата на работницитѣ и да направятъ закони, които да намаляватъ мѣкитѣ и страданията имъ, а напротивъ, тѣ създаватъ нови вериги за тѣхъ и нови привилегии за себе си. Политическата властъ въ тѣхнитѣ ръцѣ е средство за експлоатация и притѣснение на подчинената класа. Тѣ издаватъ закони, които покровителствуватъ и помагатъ само на богатата класа, а бѣдната класа се стараятъ да отстранятъ отъ управлението на държавнитѣ работи, за да могатъ по-лесно и по-силно да я експлоатиратъ.

Щомъ работницитѣ съзнаватъ това, тѣ почватъ да се отнасятъ съ недоверие къмъ политическитѣ проповѣди и обещания на разнитѣ буржуазни партии, които нагло лъжатъ народа, че се борятъ за неговото благо, и защитаватъ неговитѣ интереси, а въ дѣйствителностъ тѣ изразяватъ и защитаватъ стремленията и интереситѣ само на своята класа—буржуазията. Тогава работницитѣ се отказватъ да поддържатъ господаритѣ и въ политиката. Тѣ се отдѣлятъ и образуватъ самостоятелна работническа партия, която се бори подъ знамето на социализма за пълното освобождение на цѣлата работническа класа. Тѣ избиратъ и пращатъ въ Народното Събрание вече не господари-либерали, или консерватори, а свои истински приятели—работници социалисти, които разбиратъ положението имъ и съ всички сили защитаватъ тѣхнитѣ интереси.

По тоя начинъ економическата борба между работницитѣ и тѣхнитѣ експлоататори, като се принася отъ фабрикитѣ и работилницитѣ въ полето на изборитѣ и въ народното събрание, тя видоизмѣнява своя характеръ и става политическа борба. Всѣка классова борба е политическа борба. Въ борбата за своитѣ права работническата класа расте умствено и нравствено, въпята се политически и общественно, придобива мъжество, закалява се и се готви за предстоящия социаленъ превратъ, който ще турятъ край на сегашната експлоататорска наредба. Организовани въ социалъ-демократическа партия, работницитѣ се явяватъ предъ

господаритѣ вече не като покорна рая, които знай само да мълчи, да търпи и да се моли, но социална и общественна сила, подъ дружини патнекъ на която отстояватъ всички други партии, даже и самата държава. Най-близекитѣ резултати отъ тая борба сѫ разнитѣ подобрѣния, като намаляването на работния денъ, покровителството на трудъ и други още подобрѣния въ живота на работническата класа, които е принудена да прави властующата класа. И колкото по-добре е организована партията на работницитѣ, колкото по-съзнателно и по-енергично тѣ участвуватъ въ политическата борба, толкова по-големи отстъпки е принудена да прави властующата класа. Държавата отъ пѣмай-къждѣ почва да загрижи интереситѣ и на слабитѣ. Представителитѣ социалисти на работническата класа въ Народното Събрание се стараятъ да извадятъ на явѣ злата воля на другитѣ партии—като имъ смѣкчатъ булото отъ лицето, подъ което тѣ прикриватъ своитѣ експлоататорски цѣли и ги представятъ предъ очитѣ на народа такива, каквито сѫ си въ дѣйствителностъ. Нѣщо повече: тѣ развиватъ открито програмата на социалистическата партия и каратъ цѣлото общество да се занимава съ съдбата на угнетената класа.

По крайната цѣль на политическата борба е завладѣването на държавната властъ отъ работническата класа. Къмъ това се стремятъ всички социалистически партии въ свѣта. Защото пълното економическо освобождение на тая класа може да бѣде извоювано само тогава, когато тя истинно политическата властъ отъ ръцѣтъ на властующата-експлоататорска класа и я употреби като временно средство за преобразуването на сегашното капиталистическо общество въ социалистическо. И тогава, съ събдиането на социализмъ, ще нечезне и политическата властъ, защото всички ще бѣдатъ равни и пѣма да има нужда човѣкъ да подчинява човѣка и да го експлоатира.

Н. Габровски.

ОЩЕ ЕДИНЪ ПРОТЕСТЪ

противъ

измѣнението на конституцията.

Когато нашитѣ вѣстници, заплашени отъ закланянията на редакторитѣ на в. „Свобода“, замлъчаха по въпроса за измѣнението на Конституцията, българското студентство въ чужбина продължава да протестира. Въ редакцията на нашия вѣстникъ се получи още единъ такъвъ протестъ отъ 45

души женевски студенти българи. Разбира се, че във възрастни 45 души трябва да има и такива „благоразумни“ единици от студенчеството, които напълно споделят „чорбаджийското учение“ на редакторите на в. „Свобода“. И студенчеството си има свои мизерни колеги. Тъй винаги ще си заслужават презрението. Ето протеста:

ПРОТЕСТЪ

Отъ 45 български студенти въ Женева.

Народното събрание окончателно вотира измъненето на Конституцията. Остава на народа — върховния суверен — да се произнесе върху този факт, да го одобри или отхвърли.

Ний, част от този народ, изпълняваме свои граждански дълг, като искаме публично наше мнение.

Като имаме предъ видъ, че измъненето на Конституцията става при най-непорядъчни обстоятелства (когато княза ни не е припознал и възкачил ни политически отношения сж перегутири: когато вжтръ въ самата страна владѣе пезачитание на законитѣ);

Като имаме предъ видъ, че тази правителствена постъпка, удобна отъ Народното Събрание, ще забави припознаването на княза и ще усили вжтрѣшната анархия;

Като имаме предъ видъ, че това е крайно вредно за народа и за неговитѣ политически и граждански права, а е полезно само за реакцията, която се издигна, поддържа и живѣе отъ тѣзи непорядъчни условия;

Като имаме предъ видъ, че измъненето се прави съ цѣль да се узаконятъ нарушенията на самата тази Конституция, и че съ това правителството иска да избѣгне отговорността, която тѣжи отгорѣ му;

Като имаме предъ видъ, че не Конституцията трябва да се уравни съ интереситѣ на правителството, а напротивъ, правителството трябва да се издигне на висотата на Конституцията и да пази нейната неприкосновеност;

Като имаме предъ видъ, че съ измъненето на Конституцията, се възвекдватъ въ основенъ законъ за винаги (слѣдователно и за нормални времена) нарушения предизвикани — споредъ правителството, — отъ непорядъчни времена, и че съ това България се възвекда въ режима на еключителнитѣ закони;

Като имаме предъ видъ, че при днешната политическа реакция въ България, измъненето на Конституцията не може да бѣде друго, освѣтъ въ реакционна смисълъ, и че съ това за неопредѣлено бѣдаще се обезпечавя господството на реакцията;

Ний

енергически протестираме противъ всѣко

измънение на Конституцията при даденитѣ обстоятелства!

Протестираме противъ настоящата реакция въ България и приканваме всички български граждани да направятъ сжщото!

Да живѣе политическата и гражданската свобода!

Да живѣе Търновската Конституция!

ДЕСЕТОГОДИШНИНАТА НА „БЪЛГАРСКОТО ТИПОГРАФСКО ДРУЖЕСТВО“ ВЪ СОФИЯ.

На първия Февруарий т. г. „Българското типографско дружество“ въ София, отпразднува десет-годишнината на своето сществуване и дѣятелност. Десетъ години сществуване за едно дружество не е малко време. Въ продължение на десетъ години едно дружество може да извърши много нѣщо, може да се убѣди до колкова неговитѣ цѣли сж постижими, до колкова задачитѣ, които си туря то, сж разрѣшими и до колкова неговата дѣятелност е плодотворна и неговото сществуване се оправдава.

Ний ще чакаме да видимъ отчета на дружеството за дѣятелността му въ тии десетъ години, който отчетъ, вѣрваме, ще послѣдва подиръ празникитѣ на неговата десетогодишнина, и тогава ще поговоримъ по-напространно за това единичко въ България работническо дружество. Обаче, тука не можемъ да не кажемъ нѣколко най-искрени думи върху това дружество. Още повече се обещаме задължени да направимъ това, че дружеството направи честъ на редакцията на нашия вѣстникъ да и испрати поканителенъ билетъ за празнуването на своята десетогодишнина. За жалостъ билета се получи на другия денъ слѣдъ празника късно, и това обстоятелство ни лиши отъ удоволствието да чествимъ юбилей на дружеството и да му изразимъ нашитѣ най-сърдечни благопожелания.

„Българското типографско дружество“, или по-добрѣ, българското словослагателско работническо дружество въ София е основано въ 1883 година. До колкото ни е извѣстно, въ състава на това дружество първо време влизаха словослагателитѣ туко-рѣчи отъ всички по-главни градове въ България. Но скоро, по причини, които точно още не сж извѣстни, то се распадна; по-големата частъ отъ словослагателитѣ, заедно съ словослагателитѣ отъ речущитѣ печатници, се отдѣли отъ „българското типографско дружество“. Най-сетѣ остана само софийското „българско типографско дружество“, което въ началото на този мѣсець отпразднува десетилѣтието отъ своето сществуване. Една отъ главнитѣ причини на расцѣпленето въ това дружество е била, впрочемъ, както ни убѣряватъ, голѣмня вностъ, който се изисква и стремлението на словослагателитѣ отъ държавната печатница да придадатъ на едно чисто работническо дружество чипов-

нически-буржуазенъ характеръ. Ний не знаемъ до колко е вѣрно това мнѣние за „българското типографско дружество“ въ София, което сме го чували отъ мнозина стари словослагатели. Но ако съдимъ отъ десетогодишното му сществуване и направеното отъ него презъ това време, май оправдава се това мнѣние.

„Българското типографско дружество“ има свой уставъ, „присѣтъ въ извънреднитѣ общи сѣбрания на членовѣтъ на 23 и 27 Февруарий и 16 Мартъ 1890 година“ и потвърденъ отъ Министерството на Вжтрѣшнитѣ Дѣла съ приказъ отъ 4 Юний 90 година. Споредъ чл. 2 отъ тоя уставъ: „цѣльта на дружеството е да поощрява и развива взаимността и дружественъ животъ между типографитѣ и да помага морално и материално на членовѣтъ си“. Отъ туко-що подчеркнатитѣ думи виждаме, че Дружеството на първо мѣсто туря си за цѣль да поощрява и развива взаимността и дружественъ животъ между словослагателитѣ, както и — само отъ себе си се разбира, — моралното и материално взаимно спомогане на работничитѣ. И най-интересното е, че тази взаимностъ и дружественъ животъ, които дружеството си туря за цѣль, не се отнасятъ само до българскитѣ словослагатели. Споредъ чл. 4 отъ сжщия уставъ: „дружеството вѣщава въ взаимността съ всички онии страни дружества, които признаватъ настоящия уставъ и даватъ на членовѣтъ на нашето Дружество сжщитѣ права, които и тѣмъ се даватъ“. Даже нѣщо повече. Споредъ чл. 69 отъ устава за поддържане взаимността между словослагателитѣ предвижда се и поддръжка на съюзнически дружества въ особено важни случаи. Съ малко думи, цѣльта на „българското типографско дружество“ е твърдѣ висока и твърдѣ широка. Едно отъ срдѣствата, съ които дружеството сѣбѣ да развива взаимността и дружественъ животъ, споредъ чл. 2, буква л, е — „защитаващите по законенъ начинъ интереситѣ на типографското съсловие“.

Подиръ десетогодишно сществуване твърдѣ важно е да се узнае, достигна ли Дружеството и въ каква степенъ то е достигнало своята цѣль — да възбуди и развива взаимността и задруженъ животъ, да не казваме между словослагателитѣ изобщо, но поне между словослагателитѣ въ България и до колкова то е защитило интереситѣ на словослагателското съсловие у насъ. Върху това ще очакваме да ни освѣтли отчетъ, който трябва да представи Настоятелството на това дружество на край на десетогодишната си дѣятелност. Но до колкото ний знаемъ, — казваме го откровенно и нека Дружеството не ни се сѣрди — „българското типографско дружество“ именно най-малко е направило въ продължение на 10 години за достигане на цѣльта, който стои на първо мѣсто въ устава му.

И наистина, възбуди ли и разви ли то

нѣкаква взаимностъ и нѣкакъвъ дружественъ животъ между нашитѣ работнически словослагатели? За голѣмо наше съжаление, ний трябва да дадемъ напълно отрицателенъ отговоръ. Дружеството не само нищо не е направило до сега за развитието на взаимността и дружественъ животъ между нашитѣ словослагатели, даже на поканата отъ словослагателитѣ изъ провинцията, то не се оказа достатъчно готово да имъ даде своята морална и държавна.

Читателитѣ на в. „Работникъ“ вече са оплаквали на Шуменскитѣ и Пловдивскитѣ словослагатели отъ отомпенитѣ „Българското типографско дружество“, мо тѣхнитѣ заявления да се присѣдинятъ къмъ това дружество. На тѣзи заявления „Българското типографско дружество“ не отговорило подиръ нѣколко мѣсеца, а е сж едни обещания, че ще имъ нещичужитѣ наставления и книжа, което не е правѣло още подиръ нѣколко мѣсеца. Вѣсбой ще се съгласи че такива отомпени на дружеството къмъ заявленията на словослагателитѣ никакъ не спомогатъ, а поощряватъ и развиватъ на взаимността и дружественъ животъ“. Колкото до важното срдѣство, съ което дружеството мисли да достигне цѣльта си, а имъ, „защитаващите по законенъ редъ интереситѣ на типографското дружество“, а не знаемъ случая, гдѣто дружеството е ги е прилагало. Дано ний се спомогнемъ за сега казваме си го, че не знае случая, гдѣто дружеството да е прилагало до закона защита интереситѣ на словослагателитѣ.

И тѣй въ продължение на 10 години то сществуване „Българското типографско дружество“ не е нищо развило взаимността или дружественъ животъ, не е излизало за защита на словослагателитѣ. Между това, положението на словослагателитѣ въ продължение на 10 години е станало 10 пъти по-лошо. Експлоататоритѣ се угодили, а положението на работничитѣ печатари продължава да бѣде беззащитно. До каква степенъ то е защитило, читателитѣ виждатъ отъ дошлитѣ които ни пращатъ словослагателитѣ отъ помѣстване въ този вѣстникъ.

Не единъкъ го казваме и постоителитѣ на новтаряме, че работничитѣ не могатъ да очакватъ защита на своитѣ си интереси отъ никого другини, освѣтъ отъ самите си, отъ своето съединение и отъ дѣбата имъ за освобождението отъ ека ктацията, която се извършва въ сегашното общество надъ слабитѣ и беззащитните силнитѣ и егониститѣ. „Българитѣ типографско дружество“, поне състѣнитѣ на устава му, очевидно сж обещали безъ съединение на работничитѣ и може да се достигне никаква защита и интереситѣ на работническата класа, а само може да се обещи, че „българското типографско дружество“ си трѣбне цѣль „да поощрява и развива взаим-

РАБОТНИЧЕСКОТО ДВИЖЕНИЕ

въ

началото на шестдесетяхъ години и сега.

отъ П. Акселрода

(Продължение).

„Социалната революция, която обгръща всичкитѣ страни на живота и която се стреми къмъ тѣхното преобразуване, необходимо трѣбва да предшества всички реформи и реформаторски опити, които сж способни да измѣнятъ различнитѣ понятия, сществуващи въ съвременното общество. Отъ тука произлиза полезността и даже необходимостта за работническата партия, въ интереситѣ както на нейното растенне и развитие, така и на нейното обличаване съ народа, да поддържа, а, при извѣстни обстоятелства, право да осществява всички ония реформи и да причинява всички опити економически, политически и противоцерковни движения, слѣдетвия отъ които се диваватъ все по-широкитѣ измѣнения въ сществуващитѣ учреждения и които подгватъ революцията; тѣй щото работническата партия трѣбва постоянно да възбужда и подгва въ народа духъ за агитация и съпротивление...“

Въ този сжщий смисълъ се искаа конгреса на Тосканската социалистическа федерация, който бѣ свиканъ въ 1882 год. Въ слѣдующий мѣсець единъ отъ най-фанатическитѣ и самоотверженитѣ

привърженици на революционния анархизмъ, Карло Кафьеро *), обнародва едно писмо въ единъ журналъ, въ което заявяваше, че той явно и безъ всѣкакви обяснения приема новата тактика на социалистическата партия. Послѣдната получи като благословение отъ страната на единъ анархистъ.

Сега анархиститѣ въ Италия представяватъ до нѣидѣ, не казвамъ сила, но само группа. До колкото ни е извѣстно, повечето отъ привърженицитѣ на анархизма сж изъ срдѣтата на студентитѣ, т. е. тѣзи социални елементи, които практически стоятъ далечъ отъ политическия животъ. Такова сжщо снване, както въ Италия, се извърши и въ работническото движение на Испания. Тука то се прояви главно между запалчийскитѣ организации, доста голѣми и развити. Но тѣзи организации възникватъ, растатъ и дѣйствуватъ благодарение на непосредственото участие и влияние на социаль-демократическитѣ елементи, отъ тенденцията на които тѣ се противопаватъ. Най-послѣ, въ сѣбѣтата на Испания — въ Португалия работническото движение прие още въ 70-бхъ години напълно социаль-демократически характеръ.

Да се обърнемъ сега къмъ класическа Англия, която въспира работничитѣ отъ самостоятелна политическа борба и отъ всѣкакво отклонение на въпроси, които излизатъ отъ границитѣ на сществуващия строй. Преди деветъ години, ний единъ кореспондентъ на централния органъ на социаль-демократическата партия въ Германия (въ номера отъ 21

*) Единъ отъ организаторитѣ на Беневетския бунтъ, или по-вѣрно, „онитѣ“ къмъ бунтъ.

Октомври 1887 г.: азъ бѣхъ свидѣтель за успѣхъ на нѣмскитѣ социаль-демократи, избѣгали по прѣна на на преслѣдванията въ Англия, да разпространятъ въ своята нова родина социалистическото учение. Най-сетѣ тѣ сполучиха да привлѣкатъ шестъ англичани. Тѣзи шестима малко по малко сътупиестнаеетъ, а послѣ дваесетъ и шестъ и най-е стана възможно да образуватъ верѣдъ лондонска нѣмско общество, самостоятелна английска сѣтка. Въ 1881 г. тази сѣкция числено до толкова растна, щото можѣ да се отдѣли отъ нѣмскитѣ и да се организира въ самостоятелна „демократическа федерация“ съ съвършенно социалистическа программа. Не се мина година и този съюзъ изгзе подъ название „социаль-демократическа дѣрация“. А сега, съ изминаванетоъ на 6-7 години, отъ образуванетоъ на послѣдната, социаль-демократитѣ наброяватъ своитѣ привърженици въ Лондонѣ вече съ десетини хиляди, а тѣхното посрдѣтвѣ влияние, може да се каже, се простира въ всички на вѣнчката организирана масса английски работници. Ето нѣколко факти за потвърждение на запното.

Въ Януарий миналата година 16,000 работници въ Нордхумберландъ направиха стачка, а предприемачитѣ се опита да намали работничата заплата. Социалистическитѣ дружества тогѣ излъ отъ туга испращатъ делегати за агитация срдѣтата на населението въ полза на гревистическо само по себе си се разбира, за въ полза на социализма. На единъ отъ митингитѣ, организирани този поводъ отъ социалиститѣ въ Глазговъ, прѣ-

Словослагателните външлици събвтъ сѫ словесно-интелигентната частъ на работническата класа; ти е авангардната на революционното движение. Съзнанието имъ работи естествено-необходимата цѣль на своята борба води къмъ създаването на опашката обществена сила, която ще освободи обществото отъ нислинето, угнетелството и грабежа. Нека не имъ става живо на членоветъ на „българското тисогодишно графско дружество“, като имъ казваме, че то не възнава цѣлти и задачи, които туря днесъ развитието на работническата класа. Като вгледна въ второто и отъ десетилѣтне отъ своето съществуване въ еки като го поиздръляваме най-сърдечно, съ сегашно-искрено му жѣлаемъ по-скоро да създаде своитѣ истински цѣли и задачи, за България се боритъ тѣхнитѣ съзнателни дружества въ цѣлти събвтъ. Нека опашка неговѣ съ основе, които смѣтатъ себе си обезпечени днесъ, не забравитъ, че положението на цѣлото общество днесъ не е обезпечено, а камо ли на отделнитѣ личности. Нека, които днесъ се смѣтатъ за най-осигурени, които днесъ имъ утрѣ или други денъ могатъ да паднатъ въ най-жестокото положение.

Науката говори не за изпипното губене на време и трудъ, което излиза отъ несръчността на работника. Тоя изпипенъ трудъ е трудъ непотрѣбенъ, нехарченъ *безъ нужеда*, само по неумѣние. Науката говори за *необходимия* трудъ, безъ който не може да се мине. А и тоя *необходимъ* трудъ не бива всекога еднакъвъ. Всеки знае, че на машината за шевъ по-бърже може

Но да кажемъ, че трѣбватъ десѣтъ хиляди аршина платно, а сж истѣкали двѣсѣтъ хиляди. Излиза, че сж приготвили два пѣти повече платно, отъ колкото трѣбва; значи, за неговото произвеждане сж нехарчили повече трудъ, отъ колкото е нужно. *Излишния трудъ не е необходимъ трудъ.* Ако

Българското студентство въ странство продължава да се възбужда от въпроса за измѣненіето на Конституцията. Съ редъ най-енергически протести, то отъ всички краища на Европа осжда нападничавитѣ измѣненія на нашия основенъ законъ, приети отъ Народното Събрание. Не ще и дума, че тия протести на най-идеалната частъ отъ нашеото общество—студентството—не могатъ да доведатъ до нѣкакви практически резултати. Това много добръ го знае тържествуващата днесъ реакція. Отсѣлвнието на една революционна сила у насъ, която да е заинтересована въ спазването и разширението на гражданскитѣ и политическитѣ права, която да държи въ респектъ реакционнитѣ течения въ живота, винаги правила реакцията необуздана, распасана и безочлива. Народната масса—земледѣлцитѣ и занаятчицитѣ—убитата отъ пуждата, която се уголѣмява отъ разлагающия економически процесъ, който се извършва днесъ, нападана отъ необуздатостта на реакцията, и бидейки по самото си економическо положение нападана

(Слѣдѣ).

предъ всѣко политическо и обществено размърдване, се явява обладана отъ пълнъ индиферентизмъ, безсилна и слаба да противодѣйствува на каквото-и-да било реакционно течение. Българската „интелигенция“, турена въ економическа зависимостъ отъ произвола на господствующитѣ партии и по-голѣмата ѝ частъ деморализирана, така също не може да попрѣчи на реакцията. Наистина, самия животъ извиква на обществената сцена една нова революционна сила, която е въ състояние да революционизира цѣлия нашъ народъ и да повлече народната маса въ революционния пътъ на напредъка. Тази революционна сила е растищата работническа класа у насъ, онай класа, която образуватъ всички експлоатирани и угнетени. Тази класа се повече съзнава своитѣ права и не е далечъ времето, когато тя ще извика на тържествующата реакция: „долу рѣцѣ!“ Но днесъ реакцията тържествува. Тя намира поддръжка въ израствалата наша буржуазия, която съзнава своитѣ експлоататорски интереси; тя се поддържа отъ всички реакционни слоеве на нашето общество; около нея се групиратъ всички егонисти и жестоки натурни, които въ мѣтинитѣ времена търсятъ удовлетворение на своитѣ низки инстинкти; най-сетнѣ подъ нейното знаме благополучно успѣватъ всички „рицари на първоначалното натрупване“, народнитѣ богатства въ своитѣ си рѣцѣ.

При такива обстоятелства, протеститѣ на българското студентство не могатъ да иматъ практическо значение. Протеститѣ на учащата се младежъ, както изобицо и протеститѣ отъ страна на кои и да-е частъ отъ обществото, само тогава могатъ да иматъ практическо значение, когато тѣ се явяватъ да поддържатъ едно обществено революционно настрояние противъ реакцията и противъ потъпкването на народнитѣ права. Такова високо значение е имала готовността на нашето студентство въ време на послѣдната война. Само въ такива революционни моменти протеститѣ иматъ и практическо значение. Въ такива моменти протеститѣ на студентството винаги се явяваха и се явяватъ душа на революционното движение. За честъ на студентството въ цѣлия свѣтъ трѣбва да кажемъ, че въ най-революционнитѣ минути на обществото, то се явявало най-благородния апостолъ и самоотверженъ насърчителъ на народитѣ въ борбата имъ за правата и идеала.

Обаче, ако протеститѣ на нашето студентство нѣматъ нѣкакво практическо значение, то моралното имъ значение е несъмнено. Протеститѣ на най-идеалната частъ отъ нашето общество не може да мине съвсѣмъ безслѣдно. Тѣзи протести сѣ знакъ на една бѣдѣща борба съ реакцията; тѣ показватъ, че има една сила, която всѣкога ще угодѣи числото на елементитѣ на революционната общественна сила. А това е отъ твърдѣ голѣма важностъ за общественния напредъкъ.

Реакционеритѣ на всѣкъ сѣ гледали на протеститѣ на студентството съ ирония и презрѣние. Но историята на всички народи е живъ свидѣтель, съ каква страшна цѣна е изплатила реакцията своята ирония и презрѣние къмъ протеститѣ и заглъшенитѣ на учащата се младежъ. Нашето студентство, както и студентството изобицо, се състои отъ пълноправни граждани, които всѣка минута могатъ да влѣзнатъ въ живота и да застанатъ на тази или онази страна, на страната на угнетения народъ или на страната на неговитѣ угнетители, на страната на реакцията или на страната на революцията.

Може би, мнозина отъ днесъ протестующитѣ студенти ще бждатъ смазани отъ реакцията въ живота, ще бждатъ влѣчени въ свинското блато на реакционеритѣ и тогава деморализирани, окалени, разочаровани ще кажатъ: „знаемъ, знаемъ тѣзи увлечения на младостта, всичко е празна работа, слаба въ нашето свинско блато и вижте колко е спокойно въ тинята“. Но не всички ще предпочатъ това блато. Една частъ, ако ще би и малка частъ отъ тази златна младежъ, ще остане чиста и протестуваща противъ свинството на реакцията. На сто реакционери, стигатъ двайсетъ души протестующи и революционни сили. Силата на идеята е вѣчна, а силата на реакцията е временна. Това не трѣбва да забравя всѣки общественъ дѣятелъ. Не ирония и презрѣние, а най-серiously внимание трѣбва да се дава на протеститѣ на студентството. Иронията и презрѣнието на реакцията къмъ такива факти всѣкога и всѣкъ дава на законитѣ общественни направления съвсѣмъ неже-

лателни и противоестествени посоки. Колкото и да желаятъ реакционеритѣ да задъшатъ идеалността и борбата за идеалитѣ, но тя съ развитието на живота се повече се развива. . . . Д. Б.

МАЛКА КОРРЕСПОНДЕНЦИЯ.

СЛИВЕНЪ, М. Отговорете на писмото по-скоро. **ПЛОВДИВЪ, А. А.** Получени паритѣ. Здравѣйте! **ВИДИНЪ, Г. Г.** Ще отговори на писмото Ви. Нѣкои въпроси ще се разгледатъ и въ вѣстника. **КАРЛСРУЕ, К. П.** Писмото получено. Вѣстника пращаме. За другото, бждете спокойни. **ЖЕНЕВА, Хр.** Получена отворената карта; предадена. Д. Б.

СОЦИАЛЕНЪ ПРЕГЛЕДЪ. ВЪ БЪЛГАРИЯ ГАВРОВО.

Пипатъ ни отъ този градъ:

„Въ нашия градъ захватватъ по другояче да се отнасятъ къмъ социализма. Преди по кафенетата и кръжмитѣ слушаше човѣкъ само неувни къмъ социалиститѣ. Но отъ нѣколко време насамъ, като че изведнажъ, се измѣни мнѣнието за социалиститѣ. На послѣдъкъ туко-рѣчи всички захванаха да казватъ, че криво сѣ сѣдили за социалиститѣ и че социалиститѣ „право казватъ“. Разбира се, че нашитѣ фабриканти не сѣ отъ тия, що могатъ да се въсхищаватъ отъ такива „зловредни учения“, каквото е социализма. Най-вече фабрикантината Карагѣозовъ, който иска да се препорѣча на работницитѣ за благодѣтелъ, като имъ обѣща да имъ устрои една касса за болнитѣ работници, само да не му диригъ смѣтка за неговитѣ притѣснения, най-вече той, както потвърждаватъ работницитѣ, строго имъ забранилъ да се събиратъ съ социалиститѣ. А най-главно, строго имъ забранилъ да получаватъ или четатъ въ „Работникъ“. Даже зарѣчалъ на своитѣ шпиони — пакъ отъ работницитѣ — строго да слѣдятъ между фабричинитѣ работници и да му донасятъ, кой съ кого се събиратъ и какви „книжлета“ четятъ. Осигуряватъ се хората, какъ по-безцеремонно да грабятъ работника. Сякакъ ще се стараятъ да присинятъ работницитѣ, за да могатъ да си напълнятъ джебчето. Но нѣма на дълго да имъ отиде, сѣ ще се събудятъ работницитѣ по-лека-лека. Колкото да ги ограждатъ отъ свѣтлината, тя ще си нагѣри дунчица отъ глѣда да влѣзе въ тъмнинитѣ на Карагѣозовитѣ мрачни и волищи фабрики.

На Георги Вобевъ, за когото ви писахъ по-преди, че мапината му откъсна рѣката, по докторски съветъ, отрѣзали му лѣвата ръка до рамото въ Габровската болница. Ходихъ чакъ въ болницата да поразузия нѣщо за този нещастникъ работникъ, но нищо не можахъ да узная, освѣтъ че му отрѣзали рѣката. Чудно нѣщо, наистина, слугитѣ и фелдшеритѣ мълчатъ, като пѣми, не щатъ да ти кажатъ, каквото ги запитавшъ, види се, че имъ е „заповѣдено“ да мълчатъ по това дѣло. И какво друго ще узнаешъ, то е известно — единъ работникъ осакатенъ за до животъ, ще се скита не милъ не драгъ по свѣта, като просекъ да се храни. Мигаръ има законъ, който да осигурява живота на работницитѣ, които създаватъ „народнитѣ богатства“, както каза на празника тѣхния господаръ Карагѣозовъ? Нѣма и нѣма да го има, до дѣто работницитѣ не се дигнатъ и поискатъ таквъ законъ, щото сѣкой осакатенъ работникъ да се засражува отъ държавата съ пожизненна пенсия нему или на фамилията му.

Да ви съобща още едно нѣщо, което отдавна тука е въпросъ. Имаме и ний ужъ Градска Библиотека, за която сѣ харизани ужъ и 1000 лева. Но нито 1000 лева има, нито Библиотека. Отиватъ работници и занаятчи хора да питатъ да четатъ нѣщо въ Библиотеката, слугитѣ сѣ те испроваждатъ, че не била наредена. И нѣма ти да бжде наредена, до дѣто ний, работницитѣ, не вземемъ да истикаме отъ градската ни Библиотека влѣзтитѣ, облѣчени въ овчи или лисичи кожъ, които ни грабятъ и грабятъ населението „по единъ благороденъ начинъ“. И грабятъ най-безочливо. Напримѣръ, дава се представление ужъ за въ полза на библиотеката, а тѣ отиватъ за вечеринки и напивки, и библиотеката до сега не се отвари и управителитѣ ѝ никакви смѣтки никому не даватъ. Трѣбва всички сиромаси, занаятчи и работници въ фабрикитѣ да се съберемъ и да искаме смѣтка отъ тѣзи явни злоупотребителни. Долу експлоататоритѣ! . . .

На послѣдъкъ още едно недоволствие

се явава между тукашното население. Раздадохъ данѣчни листове, данѣка удвоенъ. Навсѣкъдѣ глухо роптание изъ механикитѣ и кафенетата, а въ тукашния Градски Съвѣтъ имало, казватъ, специални шпиони да слушатъ, какво говорятъ хората на вредъ. Е, то си е така, когато населението тича да избира своитѣ грабителни. Време е, Габровското население да се свѣсти. А до тогава ще го грабятъ и ще му налагатъ и тройни данѣци. Това да си го знаятъ.

СЛИВЕНЪ.

Пипатъ ни отъ този фабриченъ центръ слѣдующето:

„Извѣсно е, че нашия градъ е центръ на фабричното производство, има доста много работници не само фабрични, но и други. Нашитѣ работници повечето сѣ разбрани хора и пропагандата между тѣхъ успѣва макаръ и бавно. Причинитѣ на послѣдното знаете. Едно че има противо-дѣйствие и заплашвания отъ господаритѣ, а друго, и най-главното е, че партизанскитѣ агитации и страсти, подиръ които тѣ дълго време се водѣха и послѣдно време така злѣ се отзоваха на нашия общественъ животъ, ги охладиха твърдѣ много въ общественитѣ работи. Но новитѣ учения постепенно се вмжкватъ по-между имъ и захватватъ да виждатъ какъ е тѣхното спасение. Ний напълно съзнаваме, че трѣбва дълго да се работи, за да се отмане недовѣрието на работницитѣ къмъ всѣкакви общественни движения. Споредъ мнѣнието на нашата дружина, въ нашия градъ трѣбва да се съсредоточатъ повече социалистически сили и отъ тука да се захване атаката на съвременния строй. Една енергична дѣятелност може да даде твърдѣ скоро пай желателнитѣ резултати. Тукашната дружина обрѣча вниманието на другитѣ дружини върху този въпросъ и ги моли да го обекдѣтъ и пратитѣ на Общия Съвѣтъ мнѣнията си — какви мѣрки да се взематъ, за да се усили агитацията между работницитѣ въ единъ отъ най-индустриалнитѣ у насъ градове, какъвто е нашия градъ Сливенъ. Нашето мнѣние е да се съсредоточатъ повече сили тука. Оставяме на другитѣ да обекдѣтъ по-нататъкъ. Съ поздравъ отъ всички“.

ВЪ СТРАНСТВО

Франция: съвѣтъ на Градскитѣ Социалистически Съвѣти. — Холандия: безработицата и социалистическитѣ манифестации. — Швеция: законодателнитѣ избори и успѣхитѣ на социалиститѣ.

Въ послѣднитѣ години френската социалистическа партия направи такива голѣми успѣхи, които смаяха френската буржуазия. Както е извѣстно, въ послѣднитѣ избори за градскитѣ съвѣти френската социалистическа партия извоюва отъ буржуазията градското управление въ най-важнитѣ градове на Франция и въ много по-маловажни градове. Ако буржуазията гледа да вземе всичката властъ въ рѣцѣти си и да ѝ употребява съгласно своитѣ интереси, естествено е, че социалиститѣ се стараятъ да взематъ тѣзи властъ и да ѝ насочатъ за обща полза на експлоатируемата класа и за унищожение на классовото раздѣление. Френскитѣ социалисти, щомъ завзѣха градскитѣ съвѣти, устремиха всичкитѣ си усилия именно къмъ тѣзи цѣли. За по-скорошното достигане на тѣзи цѣли и за обекдане на общитѣ мѣрки, съ които градскитѣ социалистически съвѣти могатъ да помогнатъ за осъществяването ѝ, въ 1892 година се събраха на Конгресъ въ Сентъ Уенъ. На този Конгресъ изникна прекрасната идея за съюзътъ или федерацията на социалистическитѣ съвѣти. За осъществяването на тѣзи идея Конгресътъ избра една организационна комисия, която сега се обрѣща къмъ всички градски социалистически съвѣти въ Франция съ едно възвание, съ което ги капи на общъ Конгресъ въ Сентъ Дени на 13, 15, 16 Юлий т. г. за осъществяване на федерацията. Между другото четемъ въ това възвание:

„Като работи така, като удвои дѣятелността си, предстоящия Конгресъ ще бжде по-силенъ отъ миналия, много по-плодотворенъ отъ него; и ако частъ на осъществяването нашитѣ желания, частъ на освобождението пролетариата не е далечъ, означенъ отъ събитията, ний предъ видъ на това трѣбва да сме готови и организирани за да обезпечимъ успѣха, ний-трѣбва рѣшително да се отдадемъ на близката революция и да превзгласимъ Социалната Република“.

Презъ 1892 год. безработицата въ всички страни, отъ най-голѣмата до най-малкитѣ. На всѣкъдѣ се чува общъ викъ — *хлѣбъ или работа*! общъ признакъ за неестественостъ съвременния буржуазенъ строй презъ миналата и презъ началото на тази година — безработицата. Тя сега голѣмитѣ центрове на Европа въ сѣ размѣри: безработица въ Англия, тича въ Германия, безработица въ и сега безработица въ Холандия, малка страна, макаръ и не до такустрайна, безработицата обгърна и кръжии. Въ провинцията на Фривъ Кронингъ цѣли маси отъ бедни и сиромаси отиватъ въ Градскитѣ и заплашватъ съ сила да турятъ въ безработицата и на гладъ. Въ Рглада обхваща цѣли села, които тама принудени отъ глада заплашватъ азний строй въ тѣзи малка странКронинската провинция цѣли 15 селтурени въ обсадно положение. Велтова недоволствието на холандскородъ отъ правителството расте зобително. Въ по-главнитѣ градове манциитѣ на социалиститѣ произвежда по-голѣми безпокойства у защитна буржуазната класа. Въ Амстерпроизлѣзоха сблъсквания между еститѣ, които се събраха на събраниейки социалистически пѣсни. Въ прята Зеландъ и Флессингъ също та наха извънредни голѣми манифестациостаналитѣ безъ работа работниципо положението въ Холандия е пко и холандското буржуазно правителство е безсилно да облекчи това положение. Денитѣ на социалната революция кждѣ се приближава. Въстрѣжеството на социализма е близко.

Социализма на послѣдъкъ направи голѣми успѣхи и въ такива страни, дедва ли човѣкъ може да очакъ, Швеция и Норвегия най-сѣвернижави въ Европа, на послѣдъкъ социанеесъ една побѣда надъ буржкласа. Преди една-две недѣли вция имаше избори за Народното Сие. Трѣбва да се каже и това, и Швеция народа нѣма право на гласоподаване. Социалиститѣ и рлитѣ въ Швеция споразумѣха се едно насочиха усилията си да бтова право. Въ тѣзъ годинната телна борба Шведскитѣ социалистиградеженъ успѣхъ. Въ Стокхолмъ етическитѣ кандидати спечелиха голѣмо число гласове. Сѣко такъмаденъ успѣхъ сѣ имали социализмъ много други важни шведски роикако напр., въ Готеборгъ и мжкВажното е че пръвъ пѣтъ сега и социалистическа партия печели тамадно значение въ страната. Венина буржуазията да попрѣчи на социалистическата партия останавни. И подиръ това социализма въполучава още по-голѣмо распростеСилата на социализма е непобѣдима народитѣ съзнаватъ, че въ нессението имъ.

ОТЪ РЕДАКЦИЯТА.

Редакцията на в. „Работмоли касиеритѣ на дружна партията и агентитѣ да бързатъ да внесатъ събрпари отъ абонамента на вѣскакто и отъ книжкитѣ на гарската Социалъ-демокрска библиотека“, въ Търв редактора — Никола Хр. Рски.

Турена е подъ печатъ раотъ Българската социалъкратическа библиотека маЖЕНАТА и СОЦИАЛИЗМЪчеотъ Августъ Бебелъ.счКнигата ще излѣзе кмгъ Мартъ.

Обявяваме, че агентъ за новски Окржгъ за напреще е Ст. Джемджиевъ, а не Владовъ. Молимъ да му се пълно довѣрие.

Шументъ, печатница „Осно